

ID-DIPARTIMENT TAT-TMEXXIJA

TAL-KURRIKULU

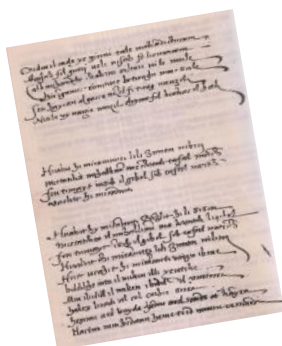
(IT-TAQSIMA TAL-MALTI)

U

L-BIBLIJOTEKA NAZZJONALI TA' MALTA

MIXJET IL-MALTI

Minn Caxaro sa Aquilina

*Flarsa lejn uħud mix-xogħlijiet u
l-persunaggi ewlenin li ħadmu għall-iżvilupp
tal-Malti tul is-sekli.*

ŻJARA EDUKATTIVA FIL-BIBLIJOTEKA NAZZJONALI

KTEJJEB BIT-TWEĠIBIET (v. 3)

Il-Biblijoteka Nazzjonali

Il-bini tal-Biblijoteka Nazzjonali jinsab f' Misraħ ir-Repubblika jew, kif inhi magħrufa ma' ħafna Maltin, Pjazza Regina. Bdiet tinbena fl-1776 taħt il-Gran Mastru De Rohan minħabba li

l-post fejn kienu jinzammu l-kotba u dokumenti oħra fil-Belt ma kienx kbir biżżejjed għall-ammont ta' kotba li kien hemm. Il-binja tlestiet fl-1796 u hija l-aħħar waħda tal-Kavallieri f'pajjiżna.

Il-fundatur tal-Biblijoteka kien il-Balliju Guerin de Tencin li fl-1766 ħalla kollezzjoni ta' kotba li kienet tlaħħaq id-9600 volum. Biex il-kollezzjonijiet tpoġġew kollha fil-bini l-ġdid għaddew is-snin, u kien biss fl-1812 (fi żmien l-Ingliżi) li l-Biblijoteka nfetħet uffiċjalment. Bil-ligi żewġ kopji ta' kull publikazzjoni stampata f'Malta jridu jingħataw lill-Biblijoteka Nazzjonali.

1. Pietru Caxaro - *Il-Kantilena* (c. 1450)

Il-Kantilena hija l-ewwel kitba li għandna bil-Malti u għandha l-forma ta' poeziija. Kitibha Pietru Caxaro fis-seklu ħmistax u għalhekk miktuba b'Malti Medjevali.

Il-Kantilena – Pietru Caxaro

*Xidew il-qada, ja ġireni, tale nħadditkom,
Ma nsab fil-weri u la nsab f'għomorkom
Qalb m'għandha ħakem, sultan u le mula
Bir imghammiq irmietni, b'turgien muħsula,
Fejn, ħajran għall-għarqa, ninzel f'tiraġ minzeli
Nitla' u narga' ninzel dejjem f'baħar il-għali.
Waqqhet hi, imrammti, l'ili żmien nibni,
Ma ħtatlix mgħallmin, 'mma qataghli tafal merħi;
Fejn tmajt insib il-ġebel sibt tafal merħi;
Waqqhet hi, imrammti.
Waqqhet hi, imrammti; niżżlet hi s-sisien;
Ma ħtatlix l-imghallmin, 'mma qatgħetli l-ġebel;
Fejn tmajt insib il-ġebel sibt tafal merħi
Waqqhet hi, mrammti, l'ili żmien nibni.
U hekk waqqhet hi, imrammti! U erga' ibniha!
Biddillha inti l-imkjen illi jewtiha.
Min ibiddel l-imkjen ibiddel il-vintura;
Għaliex l-iradi għal kull xiber sura:
Hemm art bajda, u hemm art sewda u ħamra.
Aktar minn hedawn hemm trid minnha tmarra.*

2. Hieronymus Megiser - Propugnaculum Europae (1610)

Din hi x'aktarx l-eqdem lista ta' kliem bil-Malti ppubblikata. Hieronymus Megiser kien vjaġġatur Ġermaniż li żar Malta fl-1588 u tant interessatu li kiteb ktieb dwarha. Fih ħallielna lista ta' 121 kelma bil-pronunzja kif ħassha hu. Il-ktieb li fih dehret il-lista ħareġ għall-ewwel darba fl-1606. L-edizzjoni għall-wiri hija tal-1610.

14	Beschreibung
50. Chamlin	Fünffzig/
60. Setin	Sechzig/
70. Sebei	Siebenzig/
80. Sfremi	Achzig/
90. Dischin	Neunzig/
100. Mia	Hundert/
200. Metein	Zweyhundert/
300. Flehmia	Dreyhundert/
400. Herbamia	Vierhundert/
500. Chamsmia	Fünffhundert/
1000. Elf,	Tausende / 12.

F'pagna 14 Megiser jagħti n-numri bil-Malti fuq ix-xellug u bil-Ġermaniż fuq il-lemin. Liema numru bil-Malti għadna niktuh illum kif kitbu Megiser 400 sena ilu?

Elf

3. Giovanni Francesco Bonamico

Mejju Ġie bil-Ward u ż-Żahar (c. 1672)

Ġhal ħafna snin kienet meqjusa bħala l-eqdem poeżija bil-Malti.

Innota sew il-manuskritt ta' Bonamico u kompli r-raba' strofa ta' *Mejju Ġie bil-Ward u ż-Żahar*.

Ikteb bil-Malti tal-lum.

Int il-ferħ u hena tagħna
Cotoner dawl ta' għajnejna
Tant li s-sema jħallik ħdejna
Fl-akbar bard ikollna s-šana.

Ir-rima ta' din il-poeżija antika hi:

☐ ħielsa	☐ alternata (a-b-a-b)
☐ mbewsa (a-b-b-ċ)	☐ mqabbża (a-b-ċ-b)
☒ magħluqa (a-b-b-a)	

4. Ġan Frangisk Agius De Soldanis

Della Lingua Punica (1750)

De Soldanis stampa din il-grammatika f'Ruma bit-Taljan.

F'pagni 110 u 111, De Soldanis jagħti x-xhur bit-Taljan u bil-Malti fuq il-lemin.

Ikteb dawn ix-xhur kif ngħiduhom bil-Malti tal-lum.

Meiù - Mejju

Gignu - Ġunju

Gignet - Lulju

Sciahàr e salib* - Settembru

Imbèr - Novembru

Cimbèr - Dicembru*

*F'dan ix-xahar il-Knisja tiċċelebra l-Festa tal-Eżaltazzjoni tas-Salib.

5. Ġan Piet Franġisk Agius De Soldanis

Apoftegmi e Proverbii Maltesi (c. 1750)

Ġabra li fiha 387 qawl. De Soldanis kien l-ewwel studjuż li gabar dawn is-sentenzi qosra mimlijin għerf missirijietna.

Il-qawl Malti llum jgħid: "*Kelb li jinbaħ ma jigdinx.*"

Kif kien dan il-qawl fi żmien De Soldanis?
Iktbu bil-Malti tal-lum.

Kelb li jinbaħ tibżax minnu.

6. Dun Franġisk Wizzino - *It-Tagħlim Nisrani (1752)*

Probabbilment dan kien l-ewwel ktieb religjuż miktub bil-Malti għall-Maltin. Il-ktieb hu mibni fuq mistoqsijiet u twegibiet li jgħinu lin-Nisrani jgħix ħajja tajba.

F'pagna 16 insibu numru ta' mistoqsijiet fuq it-tagħlim Nisrani. Kompli t-twegiba li jagħti Wizzino għall-mistoqsija: "*X'jigifieri Nisrani?*"
Ikteb bil-Malti tal-lum.

Dak li jemmen, u jiftakar il-fidi u l-liġi ta' Kristu.

7. Ġan Piet Franġisk Agius De Soldanis

Damma ta' Kliem Kartaginiż Imxerred fil-Fomm tal-Maltin u l-Għawdxin (mibdi c. 1750 - mitmum c. 1766)

Fin-naħa t'isfel ta' pagna 397, De Soldanis jagħti xi eżempji ta' tipi ta' nases. Iktibhom bil-Malti tal-lum.

Nases

tal-trut

tjur

firien

grieden

8. Dun Felic Demarco - Żwieg la Maltija (1760)

Żwieg la Maltija hi l-ewwel qarcilla miktuba għall-karnival.

Kompli din l-istrofa mill-**Qarcilla** ta' Dun Felic Demarco tal-1760. Jekk trid għandek l-original biex 'tghinek'.

Ukoll tagħmillu patt

illi l-għarusa hija tewmija

u minn wara ftit ħotbija,

widnejha naqra qsar

jixbhu lil tal-tmar

u ħalqha nitfa kbir

geddumha bħal tal-ħanzir

Imneħirha daqs l-Imdina

li f'wicċha jagħmlilha żina.

uehil tħamillu paw illi ilkenya hie tewmija
umincura jira korbja k'india nawn t'jo j'ueh
el tal tmar, u ħalqa nitfa kbir u geddumha phet
el t'karpj. Imneħirha daqs l'imdina k'istruccia t'karn
lila żina.

9. Mikiel Anton Vassalli

Ktieb il-Kliem Malti - il-Lexicon (1796)

Ktieb il-Kliem Malti (jew il-Lexicon) huwa l-ewwel dizzjunarju stampat bil-Malti.

Fid-dizzjunarju tiegħu Vassalli inkluda kunjomijiet u rħula Maltin. Minn pagna 58 sib kunjom u isem ta' rħajjel viċin iż-Żurrieq. Ikteb bil-Malti tal-lum.

Il-kunjom: *Psaila / Buttigieg*

L-irħajjel: *Bubaqra*

10. Francesco Vella - *Ktieb il-Qari* (1824)

Probabbilment dan huwa l-ewwel ktieb stampat kollu bil-Malti.

F'pagna 9, Vella jagħti lista ta' kliem b'żewġ sillabi. Ikteb il-ħames kelmiet li jibdew bil-**ħ** kif kitibhom Vella.

ha-bib

hu-ta

has-sa

hel-ua

ħ'a-ruf

X'differenza qed tinnota bejn l-ewwel erba' kelmiet u l-aħħar waħda?

*Il-Malti kien jiddistingwi bejn żewġ tsejjes differenti ta' **ħ**.*

11. Mikiel Anton Vassalli

Grammatica della Lingua Maltese (1827)

Din hi t-tieni grammatika ta' Vassalli u kienet aktar aċċessibbli għall-pubbliku għax stampaha bit-Taljan

Fil-grammatika tiegħu Vassalli jitkellem fid-dettall fuq il-verbi li jsejthom "**Seconda Specie.**" Ikteb tliet verbi li jagħti Vassalli f'pagna 69 u li għandhom konsonanti doppja fin-nofs.

qassam

datthal

batthar

Ta' liema forma, kif nafuha llum, taħseb li huma dawn il-verbi?

Tat-Tieni Forma

12. Mikiel Anton Vassalli

Motti, Aforismi e Proverbi Maltesi (1828)

Ikteb bil-Malti tal-lum, il-qawl numru 100 li jagħti Vassalli.

Il-batthar żaqqu ratba u rasu iebsa bthal tatba.

X'differenza tinnota minn kif ngħiduh illum?

Illum ma nużawx "bthal tatba."

Xi jfisser dan il-qawl?

Il-batthar m'għandekx tafdah anke meta jkun kalm u bnazzi.

13. Ludovik Mifsud Tommasi - *Il-Kurunelli* (1835)

Ludovik Mifsud Tommasi (1795-1879) kien qassis, edukatur u poeta. Beda jistampa l-kurunelli u talb ieħor bil-Malti mis-sena 1835 'il quddiem. Il-kurunelli kienu talbiet miktuba forma ta' poeżija, maħsubin bħala tifħir lil xi qaddis u kienu jitqassmu f'fuljetti fil-festi.

14. *L-Arlekkinn jew Kawlata Ingliza u Maltija*

Wieħed mill-ewwel ġurnali Maltin (1838)

Tnejn mill-ewwel poeżiji stampati bil-Malti, *L-Imħabba u Fantasija* u *Sunett* dehru f'dan il-ġurnal.

15. *Bertoldu* - ġurnal (1839 - 1861)

Dan kien wieħed mill-ewwel ġurnali bil-Malti li bdew joħroġu wara l-għoti tal-libertà tal-istampa. Kien jieħu ħsiebu Dun Ġużep Zammit, magħruf ukoll bħala 'Brighella', mill-isem tal-ġurnal bit-Taljan li kien joħroġ fl-istess żmien.

X'tip ta' fuljett kien il-ġurnal '**Bertoldu**' tal-1861?
Ikteb bil-Malti tal-lum.

*buffu, serju, kritiku, satiriku,
politiku u liberali*

16. *Il Filologo Maltese* - ġurnal (1841)

Il Filologo Maltese kien ġurnal maħruġ minn Dun Salvatore Cumbo ddedikat għall-istudju tal-Malti.

17. Ġan Anton Vassallo - *Għall-Kitarra* (1851)

Għal ħafna snin *Tifħira lil Malta* ta' Ġan Anton Vassallo kienet titkanta bħala l-innu nazzjonali. Komplu t-tielet strofa bl-ortografija ta' Vassallo:

Iva il gid tad-dinja colla

Jena fich, o Malta, nara ;

U ghalech bil chliem, bil chitba,

Illi infahhreck ghandi 'l hrara.

Ir-rima f'din l-istrofa hija mqabbza.

18. Francesco Vella - *Dizionario Portatile* (1843)

Vella ħareġ dan id-dizzjunarju għax kien jemmen li mingħajr kotba tal-grammatika u dizzjunarji l-Malti miktub qatt ma seta' jimxi 'l quddiem.

Bil-Malti tal-lum ngħidu "aqwa". Kif kien jinkiteb u jingħad il-komparattiv ta' "qawwi" fl-1843 meta ħareġ id-dizzjunarju?

Akua

Dan juri li l-'q' tal-lum kienet pronunzjata

k

Innota li l-ħoss 'k' bħal fil-kliem kelb u kitba, kien jinkiteb 'ch', a la Taljana.

kelb - chelb

kitba - chitba

19. Il-*Giaħan* - ġurnal (1846)

Il-*Giaħan* kien ġurnal satiriku maħrug mill-Bormliż Richard Taylor. Fil-ħarga numru 28 u fil-ħames ħargiet ta' wara, Taylor ippubblika sett ta' poeziji awtobijografici li se jħilhom **Il-*Ħajja* u l-*Vinturi* ta' *Giaħan***. Mill-ewwel ġħaxar versi sib id-data tat-twelid ta' Richard Taylor.

Il-jum: 28	Ix-xahar: ta' <i>Marzu</i>	Is-sena: 1818
----------------------	--------------------------------------	-------------------------

20. Luigi Rosato - *Katarina* (1847)

Luigi Rosato hu magħruf l-aktar bħala drammaturgu (kittieb tal-palk). Hu kien l-ewwel wieħed li uża l-Malti fil-kitba tad-drammi.

21. Paolo Pullicino - *Tagħlim il-Qari Malti Miktub għat-Tfal tal-Iskejje* (1852)

Il-Kanonku Paolo Pullicino kien Spettur tal-Iskejje Primarji bejn l-1850 u l-1880. Hu stinka biex igib aktar dixxiplina fl-iskejje u jtejjeb il-livell tat-tagħlim.

F'pagna 26 l-awtur jagħti tagħrif qasir dwar Malta u Għawdex. Skont hu: F'Malta hemm *ħamest* ibliet u *erbgħa u għoxrin* raħal.

F'Għawdex hemm *belt* waħda u *ħamest* irħula .

Il-popolazzjoni ta' Malta u Għawdex kienet ta' *mija u għoxrin elf*.

22. Ġan Anton Vassallo

Poesie Maltesi ad Uso delle Scuole Primarie (1853)

L-għan ta' din il-ġabra kien li tgħin lit-tfal jipperfezzjonaw fil-qari bil-Malti u fl-istess ħin tiġbidhom aktar lejn ilsien art twelidhom.

L-epika *Il-Ġifen Tork* hija poema erojka maqsuma fi tliet partijiet. It-tieni parti jisimha **It-Taqtigħa u l-Farba** u t-tielet parti jisimha **Il-Wegħda**. X'jisimha l-ewwel taqsima? Ikteb bil-Malti tal-lum.

Il-Ftehma u l-Għaqda

Mit-tieni strofa sib x'jissejġu l-Kavallieri. Ikteb bil-Malti tal-lum.

Uljed San Ġwann

23. Ġan Anton Vassallo - *Frejjeġ u Ġajt bil-Malti (1863)*

Vassallo jinqeda bil-poezija biex joġloq aspetti morali u jgħalliem. Il-poezija tiegħu forma ta' ħrafa li xi drabi l-protagonisti tagħha huma annimali ppersonifikati u li minnha nieħdu tagħlima li tiswielnha tul ħajjitna.

24. Giuseppe Folliero De Luna

Elvira jew Imħabba ta' Tirann (1863)

Dan huwa l-ewwel rumanz bil-Malti ppubblikat li nafu bih.

25. Anton Manwel Caruana - *Ineż Farruġ (1889)*

Wieħed mir-rumanzi storiċi-romantiċi ewlenin bil-Malti. Inkiteb fl-1889 bi grajja ta' Malta fi żmien is-seklu ħmistax.

26. Ġuzè Muscat Azzopardi - Nazju Ellul (1909)

Muscat Azzopardi spikka bħala rumanzier. *Nazju Ellul* huwa l-aħħar wieħed mir-rumanzi storiċi tiegħu u nkiteb fl-1909.

X'tip ta' rumanz hu *Nazju Ellul*?

Rumanz Storiku

Liema perjodu mill-istorja ta' pajjiżna jittratta dan ir-rumanz?

Żmien il-Francizi

27. *Il-Ħabib* - ġurnal (1912)

Ġurnal bil-Malti li kien joħroġ kull nhar ta' Ħamis bl-ewwel ħarġa tkun fl-1 ta' Frar, 1912. L-editur tiegħu kien Ġuzè Muscat Azzopardi.

L-ewwel poeżija li qatt ippubblika Dun Karm tinsab f'pagna 3 tal-ewwel ħarġa tal-gazzetta *Il-Ħabib* jisimha *Quddiem Xbieha tal-Madonna*

u kitibha fil-11 ta' Jannar 1912.

Il-poeżija fiha sitt strofi u l-vers hu endekasillabu / tal-tdax.

28. *Kotba tal-Mogħdija taż-Żmien Nru 140* (1914)

Fis-sena 1914 is-Sur Alfons Marija Galea ppubblika ħmistax-il poeżija ta' Dun Karm fil-ktejjeb *L-Ewwel Ward* jew *Ġemgħa ta' Poeżijiet li Ktibt bil-Malti*.

Kemm kien il-prezz tal-ewwel ġabra ta' poeziji ta' Dun Karm, ippubblikata fl-1914 u fejn kienet stampata?

i. Sold

ii. Stamperija ta' Malta,
16, Triq Żekka, il-Belt

29. Ġuzè Muscat Azzopardi

L-Evangeliġu Mqaddes (1895/1914)

Fl-1895 Muscat Azzopardi, bil-kunsens tal-Isqof u bil-barka tal-Papa, qaleb għall-Malti l-Vangeliġu ta' San Matthew.

30. Antonio Cremona - Tagħrif fuq il-Kitba Maltija (1924)

Bis-saħħa ta' dan il-manwal intemm it-taħwid fil-kitba tal-Malti u tfassal alfabet li għadu jgħodd sal-lum.

L-ewwel taqsima tal-ktieb, *Tagħrif fuq il-Kitba Maltija*, tithaddet fuq L-ortografija u hi maqsuma f'għaxar injus (jigifieri partijiet jew kapitli).

31. *Il-Malti* - Ir-rivista tal-Għaqda tal-Kittieba tal-Malti (1925)

Min kien l-editur/direttur tar-rivista *Il-Malti*?

Ġuzè Muscat Azzopardi

Min kellu xi kitba jew hwejjeg oħra marbuta mal-Malti ried jibgħathom lil F. S. Caruana, 19, Strada Reale, Il-Belt Valletta.

32. E. B. Vella - *Ġabra ta' Ward* (1930)

Fit-tletinijiet Vella ppubblika sensiela ta' kotba ta' qari għal kull sena tal-iskejjel primarji, bl-isem *Ġabra ta' Ward*. Din is-sensiela damet tintuża fl-iskejjel sas-snin sittin tas-seklu l-ieħor.

33. Juann Mamo

Ulied in-Nanna Venut fl-Amerika (1930)

Inkiteb bl-iskop li jagħti stampa tal-qagħda soċjali tal-Gzejjer Maltin ta' żmienu.

Imla l-vojt bil-Malti tal-lum.

Ulied in-Nanna Venut fl-Amerka hu rumanz

Malti, Satiriku-Deskrittiv,

Semi-*Politiku* ta' żminijietna.

Kien stampat fi Triq *Kristofru*, il-Belt.

34. Leġen il-Malti

Ir-rivista tal-Għaqda tal-Malti - Università (1931)

Minn Diċembru 1932, fil-qoxra ta' kull ħarga kien jinkiteb ħsieb qasir dwar il-Malti. X'kien il-ħsieb li deher fil-qoxra tal-ħarga numru 29 ta' Lulju 1933?

Jekk ma thobbx ilsien artek, ilsien min thobb?

35. Dun Karm Psaila - *L-Oqbra* (1936)

Dun Karm ittraduċa l-poeżija *L-Oqbra*, waħda mill-isbaħ poeżiji bit-Taljan, għal Malti tajjeb u mirqum. Huwa għamel dan biex juri l-qawwa u l-espressività tal-Malti u biex jipprova li bi lsienna tista' tfisser ħsibijiet għolja u raffinati.

36. Antonio Cremona - *Il-Fidwa tal-Bdiewa* (1936)

Dan id-dramm huwa meqjus bħala l-aqwa biċċa xogħol letterarju ta' Cremona.

37. Ġużè Aquilina / Pietru Pawl Saydon

Ward ta' Qari Malti (1936)

L-ewwel antologija rappreżentattiva u sistematika tal-letteratura Maltija pubblikata fl-1936.

Fil-messaġġ lill-qarrejja Saydon u Aquilina jindirizzaw liż-żgħażaġh Maltin. Dan hu l-aħħar paragrafu. Imla l-vojt fejn meħtieġ.

La tmaqdrux il-Malti, għax il-Malti tagħkom, il-Malti trajjtkom: jekk tarawh dgħajjef agħdruh, traddmuh, qawwuh, biex aktar iħaddar il-ġnien tal-kitba Maltija, aktar jiżżewwaq bi nwar sbieħ u aktar jitfewwaħ b'irwejjah ħelwa.

38. Antonio Cremona

Mikiel Anton Vassalli u Żminijietu (1937)

Din il-kitba dwar il-ħajja ta' Vassalli hija fost l-aktar dokumentati u forsi l-aktar waħda importanti. Kienet dehret biċċa biċċa f'*Il-Malti* bejn l-1932 u l-1937.

Il-kelma li turina li dan il-ktieb huwa dwar

il-ħajja ta' M. A. Vassalli hi

bijografija

39. Dun Karm Psaila - *Il-Jien u Lil Hinn Minnu* (1938)

Miktuba fl-1938. Hi meqjusa bħala x-xogħol ewlieni tal-poeta nazzjonali u tal-letteratura Maltija.

X'kelma juża Dun Karm flok poezija taħt it-titlu

Il-Jien u Lil Hinn Minnu?

għanja

40. **Ġużè Aquilina** - *Taħt Tliet Saltniet* (1938)

L-istorja tar-rumanz hija dwar l-imħabba ta' bejn iben baronessa u tfajla bidwija bi sfond storiku ta' dak li kien qed jigrri fi żmien il-Kavallieri, il-Francizi u l-Ingliżi.

41. **Ġużè Ellul Mercer** - *Leli ta' Ħaż-Żgħir* (1938)

Dan ir-rumanz psikologiku, l-ewwel wieħed tal-generu tiegħu fil-letteratura Maltija, jitqies bħala l-kapulavur letterarju ta' Ellul Mercer. Fih l-awtur iħares lejn l-injoranza bħala dik li twassal għall-isfruttament.

42. **Pietru Pawl Saydon** *Il-Bibbja* (ippubblikata mis-Socjetà tal-MUSEUM) - 1977, 1982, 1990

Saydon ittraduċa l-Bibbja għall-Malti mill-original (il-Lhudi, l-Aramajk u l-Grieg). Dan seta' jagħmlu għax kien studjuż kbir tal-ilsna Semitiċi.

43. **Joseph Aquilina**

Maltese-English Dictionary (2 volumi - 1987, 1990)

Fl-1987 ħareġ id-dizzjunarju kapulavur tal-Prof. Aquilina li għadna nqisuh l-aqwa wieħed bi lsienna sal-lum.

Il-Malti huwa lingwa waħda mħallta u sħiħa. Għandu bażi Semitika u stabbilita. Ir-Rumanz u l-Ingliz matul is-sekli ntisgu ftit ftit mal-Għarbi. Dan hu rifless ukoll fil-grammatika. Eżempju ċar huwa l-verb *serrep*. Dan għaliex minkejja li għandu l-binja ta' verb Semitiku tat-Tieni Forma ġej mill-kelma Taljana serpe / serpente.

Il-Proċess ta' Digitizzazzjoni fil-Biblijoteka Nazzjonali

Fil-Biblijoteka Nazzjonali nsibu bosta dokumenti li, jew huma fragli ħafna, bħal ngħidu aħna gazzetti tas-seklu 19, jew li huma ta' valur imprezzabbli, bħal ngħidu aħna, il-ktieb ta' Nostradamus jew dokumenti oħra ta' importanza storika kbira. Biex dawn il-pubblikazzjonijiet ikunu protetti u mħarsa, fil-Biblijoteka Nazzjonali beda jithaddem il-proċess ta' digitizzazzjoni. F'dan il-proċess jittiehed nitratt tad-dokument, isirli l-editjar u l-katalogar meħtieġ, u wara jittella' online ħalli jkun aċċessibbli għal riċerkaturi mid-dinja kollha. Il-proċess ta' digitizzazzjoni mistenni jibqa' sejjer għal snin twal, ħalli xi darba, kull dokument ta' valur fil-Biblijoteka Nazzjonali jkollu l-kopja digitali tiegħu li tassigura li jkun jista' jibqa' jitgawda għal sekli twal oħra. Dan huwa l-indirizz elettroniku biex tara x'dokumenti ttellgħu fis-sit tal-Biblijoteka: <http://www.digivault.maltalibraries.gov.mt/>

GĦALIEX?

JEDD L-ILSIEN MALTI

Għaliex tarmih l-ilsien li tatek ommok,
U titef għaqlek wara lsien barrani?
Maltija kienet l-ewwel kelma f'fommok,
U bil-Malti tkellimt tifel daħkani.

U kiber miegħek dak l-ilsien ewlieni,
U gmielu ntiseg mal-grajjiet ta' ħajtek:
Bih fissirt qalbek meta sfajtli hieni,
Bih fissirt għommtok meta mbikki rajtek.

Għaliex immela tiċċad, Malti ħija,
Lil dan l-ilsien li bih int Malti sewwa?
F'hobb, jekk jiswewlek, l-ilsna barranija,
Izda le tbarri lil min hu ta' gewwa.

Dun Karm